

Ekologická situace v Československu.

Doposud se tradovalo, že potíže se životním prostředím za socialismu nemůže vůbec vzniknout. Dokazovalo se, že problémy tohoto druhu jsou vždy jen výsledkem kapitalistické ziskuchtivosti. Kapitalistické podniky jsou ovšem v tomto směru pod kontrolou veřejnosti a svého zákonodárství. V socialistickém státě jež je v mnoha směrech daleko bezohlednější, taková kontrola chybí. Zanedbané a dokonce zahánvané problémy svého původce nakonec vždycky doženou. A jejich řešení bude dnes mnohem složitější a mnohem nákladnější, než kdyby se s ním začalo včas. Pavel Künnel, Svobodná Evropa.

K ekonomické situaci ČSSR.

Stejně jako v ekologii se vyhlávalo i v ekonomice. Nutnost zásadní reformy je stará jako socialismus sám. Ale současní soudruzi před touto nutností skoro dvacet zavírali oči. Příliš jim totiž připomínala reformní rok 1968, kterého se dodnes bojí jako čert kříže. Musel přijít Gorbačov, aby se alespoň slovy k nutnosti reformy přihlásili. A i jemu to trvalo skoro dva roky než je k tomu přiměl. Teprve v lednu 87 byly zveřejněny zásady přestavby hospodářského mechanismu. Ty byly podkladem, který sice ještě nic neřešil, ale na kterém bylo možno stavět. Mezitím ovšem mentor nové, omezené reformy Štrougal ztratil půdu pod nohama. A návrh získali opatrníci. Vnější projevem tohoto vývoje byla volba Jakeše do funkce generálního tajemníka. Už návrhy zákonů o podniku a o družstevnictví byly spíše rozmělněním než propracováním a prohloubením zásad. Dokumenty přijaté od Jakešova zvolení, tendenci reformy do ztracena, jen potvrdily. V úterý 1. března zveřejnilo RP zatím poslední takový dokument, Usnesení federální vlády č. 40/88. Usnesení stanoví základy přestavby podnikové základny a nutného zabezpečení uvolňovaných pracovníků, čili nezaměstnaných. Jedná se o nesouvislou směs obecných legislativních zásad a předpisů připomínajících zákonů nižších předpisů jako jsou vyhlášky a provádění předpisy a detailních metodických pokynů připomínajících vnitropodniková nařízení a směry dokonce instrukce na úrovni závodní účtárny. Podstatou zásad je vytvoření nové dvoustupňové organizace výroby mezi ministerstvem a podnikem ve smyslu připravovaného zákona o podniku. Nemá být žádný další mezičlánek a to ve všech odvětvích národního hospodářství. První etapa organizační přestavby se má uskutečnit k 1. červenci t.r. Ke stejnému datu má ale vstoupit v platnost o státním podniku, který bude právním podkladem existence nových podniků. Celá příprava organizační přestavby bude tedy probíhat v právním vzduchoprázdnu. Komunisté si sice s právem nikdy nedělali velké starosti, ale pomalu by s tím měli začít. Je totiž otázka zda ti, kteří mají novou organizační strukturu navrhnout, jako ti, kteří ji budou schvalovat vůbec mohou učinit správná rozhodnutí, když nemají k dispozici definitivně první podobu budoucích podniků. Zásadami organizační přestavby podnikové základny se dále zabývá Agneša Kalinová, Svobodná Evropa.

Zaměřila se přitom na tu část, která se nazývá citujeme: Umisťování a hmotného zabezpečování uvolňovaných pracovníků. T.j. především pracovníků generálních ředitelství V.H.J. Těžko předvídat jaký chaos, zmatek a komplikace v tomto i v budoucím roku vzniknou. Nyní je však už jisté a mluví se o tom i v oficiálních zásadách přestavby uveřejněných v RP. Půjde o řádné přemístění a přesunutí pracovníků skromných i vyšších úřednických kádrů. Když se má dosáhnout cíl a zjednodušit administrativa na všechny nevyjde stěně výhodné a teplé místo. Případně nevyjde nijaké. Poprvé se tedy v československém dokumentu hovoří o perspektivě nezaměstnanosti. Může se to vlastně označit za částečný pokrok, neboť se okamžitě nehrozí každému, kdo vypadne z pracovního procesu že se automaticky dostane do trestně stíhané kategorie příživníků. Hovoří se o pomoci, která se má poskytnout. V rámci běžného pokrytectví se však nepoužívá termínu obecně platný - podpora v nezaměstnanosti. Vynyslali si na ni obrat jakoby vypsaný z typicky orwellovského jazyka "newspace". Tať tedy dostanou propuštění zaměstnanci namísto podpory - příspěvek před nástupem do nového zaměstnání. Ve výši svého dosavadního platu mají na něj nárok po tři měsíce. Další tři měsíce mohou pobírat příspěvek ve výši 60% svého dosavadního čistého platu, ale nejvíce 2.400,-. Je to v podstatě krátkodobější výpomoc než ve stále věčně kritizovaném západním světě. Útěchou i když slabou může být to, že v Sovětském svazu právě uzákoonili podporu při hledání nového zaměstnání, ale jen na dobu dvou až tří měsíců.

58. Autosalon v Ženevě.

Oficiální ženevský autosalon, který se konal již po 58, začal 3. března a jeho brány se začaly 13. března. Před zahájením se jako každý rok konaly tiskové dny, kdy se na nich se připravovanými a novinkami a modely seznamovali novináři. Zde jsou moje dojmy z československé expozice na této nejúplnější přehlídce v oboru automobilové techniky v Evropě. Ženevský autosalon se jako jediný v Evropě koná každý rok. Letos je na něm k vidění mimořádné množství světových premiér. Mezi nimi ovšem chybí nová škodovka s obchodním názvem Favorit. Sice už byla představena na loňském brněnském veletrhu, ale protože není připravena k sériové výrobě na mezinárodní autosalon se nedostala. Z obchodního hlediska to vlastně bylo moudré rozhodnutí, protože ženevský autosalon je přehlídkou aktuální nabídky a nabídnout novou škodovku český výrobce ještě nemůže. A tak se do výstavního prostoru s nápisem ŠKODA dostaly Rapid, Škoda 130 coupé a Škoda 135. Zájem pochopitelně nebudily, už proto, že československé vystavovatele nenadálá je nalakovat poutavými barvami. Když jsem ke třem osiřelým škodovkám přišel stála u nich uctivá mladá dáma, která mi s milým úsměvem vydala dva řídicí popsečné papíry, které měly představovat informace pro tisk. Ode všech ostatních firem jsem dostal tlusté desky s nepřehledným množstvím informací a fotografií, včetně zástupců sovětské Lada. Ve všech také byly informace o tom, co tyto firmy skutečně v Ženevě vystavují. Jaké bylo moje překvapení, když jsem zjistil, že ve škodovských informacích se výlučně hovoří o tom co v Ženevě není, totiž o novém Favoritu. Tímhle moje překvapení neskončilo. Tato tisková informace obsahovala údaje několik měsíců staré, dávno překonané během, či spíše stagnací událostí. Hovoří se v ní o zahájení nové série její výroby na začátku letošního roku, jakoby všechno probíhalo podle plánu. Ve skutečnosti, dodnes není dokončena ani testovací série 500 kusů, která měla být kompletní do konce minulého roku. Tisková informace informuje o plánech a zbožných přáních, které pozbyly aktuálnosti ještě před mnoha a mnoha měsíci. Mezi takové překonané plány patří i ujišťování, že Favorit bude připraven pro švýcarský trh už na začátku r. 1989. výrobní lhůty nejen automobilů, ale také informačních tiskovin a především informací samotných se v Československu stále prodlužují a toho si všímají novináři, odborníci i spotřebitelé. Vyhlídky Favorita na západních trzích by nemusely být tak špatné. Ve své kategorii solidních, nenáročných a levných automobilů se nemusí stydět. Neseriózní způsob prezentace na ženevském autosalonu ovšem jeho vyhlídky titelně poškozují. Pavel Kühnel, Svobodná Evropa.

Nepokoje v Azerbajdžánu.

Informace sovětských médií o nepokojích v Sumgaitu se podobají počátečnímu zatajování událostí v Černobylu. První zpráva TAASu z 29. února se zmiňuje o skupině chuligánů, která se dopustila výtržností. Trochu obsírnější byl téhož dne první tajemník azerbajdžánské KS Bagirov, který v rozhlase v Baku řekl, že jistí nezodpovědní lidé využili nepodložené pověsti o situaci v autonomní karabašské oblasti a dodal, že navzdory opatření příslušných složek, se v azerbajdžánském městě Sumgait pod vlivem chuligánských živlů došlo k nepokojům. V sobotu ráno 5. března rozhlas v Baku hlásil, že v Sumgaitu došlo k projevům násilnického chování a ničení navzdory k opatřením bezpečnostních složek. Tyto projevy nasilí otřásly celou Azerbajdžánskou republikou. Sumgaitské incidenty řekl rozhlas v Baku dokazují, jakým nešťastným zlem jsou falešné pověsti. Ti, kteří vedli své úder proti socialistickému internacionalismu budou nepochybně zjištěni a potrestáni. Sovětské ministerstvo zahr. nedovolilo, aby se dopisovatelé mohli sami přesvědčit k čemu vlastně v Azerbajdžánu a Arménii došlo. Komunikace s úřady a demonstranty v těchto místech pro zahr. novináře velice obtížná. Ale agentura TASS nyní v pátek potvrdila nakonec, že v Sumgaitu došlo k jednomu z největších etnických výbuchů v dějinách Sovětského svazu. Zatímco disidenti ještě hovořili o 17 mrtvých, TASS jich teď potvrdil 31. Jeden vysoký diplomat jak uvádí americký deník "Washington Post" sdělil, že události v Arménii a v Azerbajdžánu se nemohou srovnávat s demonstracemi v Pobaltských republikách a ve Střední Asii. Poslední nepokoje totiž nemířili proti sovětskému systému, nebo proti Rusům, ale mají co činit s historickými etnickými vztahy. Proto by bylo omylem vidět v nich prý ohrožení někoho v Kremlu či přímo společenského řádu. Ex Svob.E.

Poslko. Vláda PLR rozhodla - jak informuje PAP - vytvoření "nadace rozvoje polského zemědělství", která je podporována m. j. i prostředky Rockefellerovy nadace a bude realizovat programy rozvoje zemědělství vytyčené Ministerstvem zemědělství PLR. Tygodnik Powszechny 8/88.